

Kjønnsbalanse i forskning

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:
10/202-3

Vår dato:
23.02.2011

Høringsuttalelse - rapport om bruk av midlertidige tilsetninger i universitets- og høyskolesektoren

Komité for kjønnsbalanse i forskning (Kif-komiteen) vil innledningsvis rose statsråd Tora Aasland for å ha tatt et initiativ for å redusere bruken av midlertidige stillinger i UH-sektoren. Vi vil også takke departementet for imøtekommenhet når det gjaldt å få utsatt fristen for uttalelsen. Uttalelsen vil bli formelt vedtatt i komiteens møte 10.mars. Det vil eventuelt kun komme mindre endringer.

Komiteen henvendte seg til arbeidsgruppen som var nedsatt for å kartlegge bruken av midlertidig tilsetning i UH-sektoren fordi vi mente det var viktig at kjønnsbalanse ble problematisert i denne sammenhengen. Resultatet av kartleggingen viser at kvinner er klart overrepresentert blant midlertidige tilsatte i undervisnings- og forskerstillinger.

GENERELLE KOMMENTARER

Kif-komiteen har forhåpninger om at flere av tiltakene som foreslås i rapporten *Bruk av midlertidig tilsetning i universitets- og høyskolesektoren* vil virke positivt på kjønnsbalansen blant forskerne. Dette forutsetter imidlertid at tiltakene integrerer en tydeligere likestillingsdimensjon enn det som formuleres i rapporten. Vi savner også en mer helhetlig analyse av sentrale strukturelle forhold som preger dagens politikk, og hvordan denne påvirker bruken av midlertidige tilsetninger. Vi tenker på forhold som for eksempel måten SFF-er og SFI-er bemannes på. Fast ansatte forskere som går inn i slike eksternt finansierte prosjekter må erstattes på midlertidig basis der de ordinært har sin tilknytning. Det er også et spørsmål om i hvor stor grad denne typen sentra bemannes med midlertidige tilsatte utover doktorgrads- og postdoktorstipendiater. Det er interessant å undersøke hva en etablering av denne typen forskningsstrukturer gjør med bruken av midlertidige tilsatte.

Andre, mer overordnede politiske og strukturelle grep, er basert på en ide om at konkurranse virker effektivitets- og kvalitetsfremmende. Vi mener at bruken av midlertidighet er relevant i dette bildet. Publiseringssraten har gått opp, men forskningskvalitet bør i tillegg bedømmes etter andre parametere enn antall publikasjoner. Vi vet for eksempel at kjønnsbalanserte forskningsmiljøer er kvalitetsfremmende

(http://www.genderinscience.org/downloads/genSET_Consensus_Report_Recommendations_for_Action_on_the_Gender_Dimension_in_Science.pdf). I et større perspektiv berører dette arbeidsmiljøet, trivsel og hvor attraktiv academia framstår som karrierevei for våre framtidige forskere. Studien *Arbeidsvilkår i norsk forskning* (NIFUSTEP 2009) viser blant annet at kvinner i universitetssektoren trives dårligere enn kvinner i instituttsektoren. Andre undersøkelser viser at manglende mulighet til fast tilsetning og bruk av midlertidighet, er en

vesentlig større grunn til at kvinner forlater akademia enn menn. Kvinner ønsker altså en større forutsigbarhet på sin karriere.

En stillingsbetegnelse som ikke berøres i rapporten, men som har vært diskutert i kjølvannet av den, er innføring av såkalte innstegsstillinger (tenure track). Flere institusjoner ønsker å fremme denne typen stillinger som del av sin likestillingsstrategi. Komiteen mener dette vil åpne opp for mer midlertidighet og at dette er et feil signal å gi i en prosess som har som formål å redusere denne typen stillinger. For det andre er det ikke gitt at dette er en stillingskategori som fremmer likestilling. Erfaringer fra USA viser motsatte tendens, at den denne typen stillinger er i kvinners disfavør. I og med det heller ikke er anledning til å øremerke denne typen stillinger mener vi at departementet bør opprettholde sitt standpunkt om å ikke innføre innstegsstillinger.

GJENNOMGANG AV FORSLAGENE SOM FREMMES I RAPPORTEN

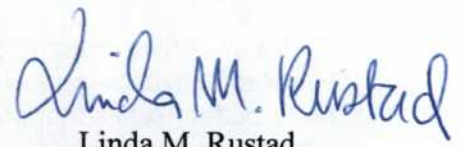
Komiteen er enig i at det er behov for en større oversikt og bevissthet om grunnlaget for midlertidig tilsetting. I og med at kvinner er overrepresentert i midlertidige forsknings- og undervisningsstillinger er det vesentlig at institusjonene sørger for at framtidig kartlegging, statistikk og kunnskap er differensiert på kvinner og menn. Det bør være et eget punkt der kjønnsdimensjonen problematiseres. Institusjonene har mulighet til å styrke sitt økonomiske handlingsrom ved å holde tilbake stillinger som blir ledige, for eksempel som følge av aldersavgang. Vi mener det vil være nyttig å få en oversikt over omfanget av dette, og innen hvilke fagområder dette gjør seg mest gjeldende. En slik oversikt vil kunne komplettere bildet når det gjelder bruken av midlertidige tilsatte.

Komiteen er enig i at doktorgradsstillinger eller postdoktorstillinger er å betrakte som ønsket midlertidig tilsetting og at disse ikke skal regnes inn i fireårsregelen. Komiteen har som utgangspunkt at man skal tilsette fast på ekstern finansiering utover fire år. Det er imidlertid viktig at institusjonene er oppmerksom på at kvinner i mindre grad enn menn får ekstern forskningsfinansiering. For eksempel er SFF- og SFI-ene, som er eksternt finansierte prosjekter som strekker seg over tid, sterkt mannsdominerte. Det er derfor viktig at vi får kjønnsdelt statistikk på dette feltet, at institusjonene aktivt styrker kjønnsbalansen i prosjektsøknadene sine, og at de tiltak Norges forskningsråd har besluttet å innføre for å styrke kjønnsbalansen i sine tildelinger brukes aktivt. Hvis ikke dette følges opp, frykter vi at vi vil få en rekruttering av fast vitenskapelig personale som kan virke kontraproduktivt når det gjelder målet om kjønnsbalanse.

Det å få bukt med uønsket bruk av midlertidige tilsatte er et ansvar som deles av departementet, sektoren og fagbevegelsen. Avslutningsvis vil vi anmode departementet om å gå i dialog med sektoren og fagbevegelsen for å undersøke likestillingsdimensjonen når det gjelder tilsettinger mer generelt. Det at kvinner er overrepresentert blant midlertidig tilsatte bør sees i sammenheng med rekruttering til faste vitenskapelige stillinger.

Vennlig hilsen

Gerd Bjørhovde (sign)
leder

Linda M. Rustad
seniorrådgiver

Kopi til:
Forskerforbundet
Norges forskningsråd
Postmottak UHR